

Sygn. akt IV U 144/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2012 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Płaczek

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2012 roku w Tarnowie na rozprawie

odwołania H. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 15 grudnia 2011 roku nr (...)

w sprawie H. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 144/12

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 16 marca 2012 r.

Decyzją z dnia 15.12.2011 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił W. H. przyznania prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia wymogów, określonych w art. 184 powołanej ustawy, od wystąpienia których uzależnione jest nabycie prawa do emerytury, ponieważ do dnia 01.01.1999 r. nie osiągnął 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, legitymując się w tym względzie stażem w wymiarze 22 lat, 6 miesięcy i 6 dni, jak również 15-letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a jedynie 9 lat, 1 miesiąc i 5 dni takiej pracy. Do stażu ubezpieczeniowego nie zaliczono wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 10.10.1967 r. do 30.09.1970 r., ponieważ w tym czasie był on zameldowany pod adresem: ul. (...) w B., zaś gospodarstwo znajdowało się przy ul. (...) w B..

Od decyzji tej odwołał się W. H., domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury. Ponadto, wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że w okresie od 10.10.1967 r. do 30.09.1970 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, znajdującym się pod tym samym adresem, co miejsce jego zamieszkania. Od 01.08.1990 r. do 31.12.1998 r., w wyniku reorganizacji państwowych zakładów weterynaryjnych, wykonywał zaś zawód weterynarza

w ramach prywatnej praktyki po uzyskaniu stosownego wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, który to okres powinien zostać uwzględniony w jego stażu pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniósł, iż brak jest podstaw prawnych do zaliczenia jako pracy w szczególnych warunkach okresu prowadzenia przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej w postaci lecznicy dla zwierząt od 01.08.1990 r. do 31.12.1998 r., ponieważ o przyznanie emerytury w obniżonym wieku emerytalnym mogą ubiegać się jedynie ubezpieczeni zatrudnieni uprzednio na podstawie umowy o pracę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący W. H. w dniu 09.10.2011r. osiągnął 60 lat życia.

Na dzień 01.01.1999 r. legitymuje się ogólnym stażem pracy w wymiarze 17 lat, 3 miesięcy i 25 dni okresów składkowych, 5 lat, 2 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych oraz 2 lat, 11 miesięcy i 22 dni tzw. okresów uzupełniających, co daje łącznie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, jak również stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 9 lat, 1 miesiąca i 5 dni z tytułu zatrudnienia w Wojewódzkim Zakładzie (...) w T. od 01.11.1979 r. do 30.09.1986 r. i od 02.05.1988 r. do 31.07.1990 r. na stanowisku lekarza weterynarii.

dowód:

- karta przebiegu zatrudnienia z dnia 25.01.2012 r.- akta ZUS,

We wniosku z dnia 07.12.2012 r. odwołujący wniosł o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Zaskarżoną decyzją z dnia 15.12.2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy przyznania prawa do emerytury, ponieważ do dnia 01.01.1999 r. nie osiągnął on 25- letniego okresu składkowego i nieskładkowego, legitymując się w tym względzie stażem w wymiarze 22 lat, 6 miesięcy i 6 dni, jak również 15- letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a jedynie 9 lat, 1 miesiąc i 5 dni takiej pracy. Do stażu ubezpieczeniowego nie zaliczono wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 10.10.1967 r. do 30.09.1970 r., ponieważ wnioskodawca w tym czasie był zameldowany pod adresem: ul. (...) w B., zaś gospodarstwo znajdowało się przy ul. (...) w B..

dowód:

- wniosek z dnia 07.12.2011 r.- akta ZUS,
- decyzja ZUS z dnia 15.12.2011 r.- akta ZUS,

Po wniesieniu przez wnioskodawcę odwołania od tej decyzji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. zaliczył W. H. do ogólnego stażu ubezpieczeniowego jako okres uzupełniający pracę w gospodarstwie rolnym rodziców od 10.10.1967 r. do 30.09.1970 r., co spowodowało, że na dzień 01.01.1999 r. odwołujący legitymuje się 25- letnim okresem składkowym i nieskładkowym. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w decyzji organu rentowego z dnia 26.01.2012 r.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 26.01.2012 r.- akta ZUS,

W dniu 24.09.1979 r. odwołujący ukończył studia wyższe uzyskując tytuł lekarza weterynarii.

dowód:

- dyplom ukończenia studiów, zaświadczenie o stanie odbytych studiów wyższych- akta ZUS,

W okresie od 02.05.1988 r. do 31.07.1990 r. odwołujący pozostawał w zatrudnieniu w Wojewódzkim Zakładzie (...) w T. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku specjalisty ds. rozrodu. Łączący odwołującego z Wojewódzkim Zakładem (...) w T. stosunek pracy ustał w wyniku porozumienia stron.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 01.08.1990 r.- akta ZUS,

Na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 01.06.1990 r., w okresie od 01.08.1990 r. do 31.12.1998 r. odwołujący jako lekarz weterynarii prowadził działalność gospodarczą w postaci Lecznicy dla zwierząt. Wykonywane przez niego w ramach prowadzenia działalności gospodarczej czynności ,nie różniły się pod względem merytorycznym od pracy wykonywanej uprzednio w ramach stosunku pracy, w szczególności w zakresie nadzoru.

dowód:

- zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej- akta ZUS,
- dokumenty dołączone do odwołania- k. 13-30,

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego oraz aktach sądowych.

Dokumenty dające podstawę dla poczynienia ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie Sąd uznał za autentyczne i wiarygodne. Poza tym treść i forma tych dokumentów nie budziły zastrzeżeń i wątpliwości stron postępowania, nie ujawniły się też takie okoliczności, które należałoby brać pod uwagę z urzędu, a które podważałyby wiarygodność tej kategorii dowodów i godziły w ich moc dowodową od strony materialnej czy formalnej. Dokumenty urzędowe stanowiły zatem dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), a dokumenty prywatne dowód tego, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c).

Sąd rozważył, co następuje:

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy W. H. przysługuje tzw. wcześniejsza emerytura z zastosowaniem obniżonego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Powołana ustawa w dziale X rozdział 2 zawiera szczególną regulację przejściową, dotyczącą niektórych ubezpieczonych, zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 01.01.1999 r.

W art. 184 ustawy zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31.12.1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Zróżnicowanie warunków przechodzenia na emeryturę ubezpieczonych, o których mowa w art. 184 ustawy w stosunku do innych ubezpieczonych dokonane zostało według kryterium urodzenia, ale także według kryterium posiadania na dzień 01.01.1999 r. wymaganego stażu zawodowego i ubezpieczeniowego.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy ubezpieczonym, urodzonym po dniu 31.12.1948 r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 01.01.1999 r.) osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy- w przypadku ubezpieczonego, będącego pracownikiem (ust. 2). Wymagany w art. 184 ust. 1 pkt. 2 okres składkowy i nieskładkowy przewiduje zatem art. 27 cytowanej ustawy, w świetle którego okres ten wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Przepisy dotychczasowe w rozumieniu art. 184 powołanej ustawy, to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Z § 1 tego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników, wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Natomiast § 2 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W myśl § 4 cyt. rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny, wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z przepisu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że przewidziana w nim możliwość przyznania emerytury w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 tej ustawy dotyczy przypadków wykonywania pracy

w tzw. szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze **tylko przez pracowników**, w ramach pracowniczego zatrudnienia, a więc stron stosunku pracy.

Takie też stanowisko ugruntowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Wynika

z niego, że art. 32 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadza jako kryterium dyferencjacji wieku emerytalnego - określonego

w art. 27 tego aktu dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. na co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn- rodzaj wykonywanej pracy (tj. szczególne warunki, w jakich jest ona świadczona lub szczególny jej charakter), narażający na szybsze zrealizowanie się ryzyka emerytalnego z powodu wcześniejszej, niż powszechnie, utraty sprawności psychofizycznej pracownika. Brzmienie powołanego przepisu nie pozostawia bowiem wątpliwości, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego przysługuje jedynie osobom wykonującym owe prace w ramach pracowniczego zatrudnienia (por. wyroki SN: z dnia 19.05.2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z dnia 12.02.2004 r., II UK 246/03, OSNP 2004 nr 20, poz. 358; z dnia 25.01.2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 272;

z dnia 29.06.2005 r., I UK 300/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 94 i z dnia 08.05.2008 r., I UK 354/07, (...) 2008 nr 10).

Ponadto, jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 12.02.2004 r.,

II UK 246 (OSNP 2004 nr 20, poz. 358), w słowniku zawartym w art. 5 pkt 1 i 2 ustawy

z dnia 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), zdefiniowano pracownika jako osobę pozostającą w stosunku pracy w myśl Kodeksu pracy, a zatrudnienie jako wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. W tym kontekście należy więc odczytywać postanowienia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Fakt, że ustawy

o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz o rewaloryzacji emerytur i rent, zostały uchylone, nie może oznaczać, iż w obecnym stanie prawnym pojęcia te (pracownik oraz zatrudnienie)- niezdefiniowane w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych- mogą być interpretowane w oderwaniu od przepisów Kodeksu pracy, do którego zresztą wprost nawiązywał art. 5 powołanej wyżej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Pojęcia pracownik, stosunek pracy czy zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek prawa ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców- Kodeks pracy. Pogląd ten umacnia treść art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.). Przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 stanowi, że obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: pracownikami (...) zaś za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy (art. 8 ust. 1). Sformułowania te oznaczają odpowiednio pracownika i stosunek pracy według wskazań Kodeksu pracy. Ponadto, z samego tytułu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, iż jego regulacja dotyczy takich właśnie pracowników, a więc pozostających w zatrudnieniu w ramach stosunku pracy.

Mając powyższe na uwadze, podkreślić trzeba, że przedmiotem rozpoznawanej sprawy było uprawnienie wnioskodawcy do tzw. wcześniejszej emerytury, zaś w toku postępowania, tak przed organem rentowym, jak i przed Sądem, odwołujący nie kwestionował faktu, iż w spornym okresie, tj. od 01.08.1990 r. do 31.12.1998 r., na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 01.06.1990 r. zajmował się leczeniem zwierząt jako lekarz weterynarii w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Tymczasem, wykonywanie czynności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nie jest zatrudnieniem w ramach stosunku pracy, co na gruncie rozpoznawanej sprawy oznacza, że okres takiej działalności, pomimo że objęty ubezpieczeniem, nie może zostać wliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach, od osiągnięcia którego uzależnione jest uprawnienie do wcześniejszej emerytury.

O uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje natomiast łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 32 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nie przekonanie pracownika, że praca była wykonywana w szczególnym charakterze lub warunkach (por. wyrok SN z dnia 06.12.2010 r., II UK 140/10, LEX nr 786382).

Pozostałych warunków niezbędnych do przyznania emerytury, w szczególności wymaganego przepisami 25- letniego okresu składkowego i nieskładkowego, organ rentowy nie kwestionował.

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie od zaskarżonej decyzji z dnia 15.12.2011 r. podlegało oddaleniu.